

huszárruhában a toborzót. A szakköri tevékenység fénypontja azonban az április 4-re évente megrendezett kiállítás. Ilyenkor maguk a gyerekek mutatják be a kiállított tárgyakat, s mondják el mindazt, amit tudni illik róluk. Igazán elbűvölő, amikor ezek a kis emberek fontosságuk teljes tudatában, egymás szavait kiegészítve végigvezetik a látogatót az osztályteremben rendezett kiállításon. Nem kell pedagógusnak lenni ahhoz, hogy érzékeljük: mennyire segíti a beszédkultúrát, bővíti az anyanyelvi szókészletet egy-egy ilyen alkalom. A kiállítás persze a szülőknek is nagy gyönyörűség, de előjönnek ide a város más iskoláiból, óvodáiból, középiskoláiból, sőt a környező falvakból is, hiszen a kiállított tárgyak jelentős része onnan származik. Még a „lejelvetemültebb” nyolcadikosok is megilletődnek, mikor egy harmadikos kisfiú elmagyarázza, hogy „ez itten egy csicses korsó, amiben régen vizet hordtak, s érdekessége, hogy a drótostót javítása is látható rajta.” Amikor pedig vége a kiállításnak, a tárgyak folytatják hétköznapi rendeltetésüket, hiszen elsősorban nem kiállítási tárgyak ezek – muzeális értékük sem jelentős –, hanem *oktatói segédeszközök*.

Egy ilyen szakkör természetesen nem magától terem, sok munka, még több szeretet és elhivatottság kell hozzá. Vagyis egy olyan pedagógus, aki – Kodály szavával – „déli harangszókor nem dobja vissza a maltert a vakolóládába.”

Halász Péter

Egy falukutató speciális kollégiumról

Az utóbbi időben sokat hallhatunk a hazafiságról, arról, hogy a felnövekvő generációk mennyire érzik magukénak ezt a kis országot – mit és mennyit tesznek sorsunk alakításáért.

Annak a folyamatnak, hogy a joghallgatók ismerjék meg szűkebb környezetüket, váljanak értő és aktív részeseivé az ország formálásának, része a karunkon működő falukutató speciális kollégium.

Az ELTE ÁJTK Statistika Tanszéke hirdette meg azt a speciális kollégiumot, amely a II. félév óta működik dr. Kovacsics József professzor vezetésével. A speciális kollégium elsődleges célja annak a Fényes Elek-i gondolatnak a megvalósítása, amely szerint „meg kell ismertetni önmagunkat önmagunkkal”. Ezt mi egy-egy falu életének alapos vizsgálatával szeretnénk elérni, s ezáltal még többet megtudni elődeink életéről, szokásairól, közelebb kerülni szülőföldünk történelméhez. Úgy érzem, ez a falukutatás több ok miatt is hasznos: részletes adatokat tudunk meg a választott falu múltjáról, s ezzel néprajzi, történelmi ismereteink is bővülnek. Lemérhetjük azt is, hogy a jelentős történelmi, politikai események hogyan hatottak az ott élő emberekre.

Fokozatosan elsajátítjuk azt, hogy milyen szempontok szerint kell egy községet vizsgálni, s hol kell a szükséges adatokat megkeresni. E feladat mellett a statisztika tantárgy keretében tanult ismeretek egy részét is gyakoroljuk és alkalmazzuk. Így a speciális kollégium konkrét segítséget is ad a majdani gyakorló jogászoknak.

A kutatómunka során több olyan probléma is felmerült, amire nem számítottunk: pl. megtanultuk azt, hogy nem elég kiírni az adatokat, hanem figyelni kell arra is, hogy mit jelentenek a számok, összehasonlíthatók-e.

Az eddig leírtakból is kitűnik, hogy nagy feladatot vállaltunk. Ezt bizonyítja az is, hogy öten évfolyamdolgozatot írnak az itt gyűjtött anyagból, egyikünk pedig doktori értekezést ír Vas megyéről.

A falukutatás jellegéből adódik, hogy ez a falukutató speciális kollégium nem egy féléves foglalkozás, hanem több éven át fog működni, tevékenykedni.

1983 második félévében február óta rendszeresen heti 1 alkalommal 1,5–2 órát van együtt 12 tagú csoportunk. Az első foglalkozáson elméleti útmutatót kaptunk: Kovacsics professzor beszélt arról, hogy milyen formában tanulmányozták már a községeket. Hallottunk pl. az Országos Községi Törzskönyvbizottság munkájáról, a községi adatok tárolásáról stb. Föhlívta egyben a figyelmünket olyan könyvekre is, amelyek segítik majd munkánkat.

A második foglalkozáson választottunk községeket – s mivel három megyében különösen nagy a forrásanyag, ezért Vas, Zala és Veszprém megyei falvakat választottunk. A foglalkozásokon az alapadatok gyűjtjük ki, emellett kaptunk olyan – számunkra nehezen hozzáférhető – adatokat is, amelyeket az Országos Levéltár különböző összeírásaiból (adóösszeírás, urbárium) írtak ki. Ezen adatok felhasználásával táblázatokat töltünk ki: a népesség adatairól, a népmozgalom alakulásáról, lakóházakról, a lakosság foglalkozási megoszlásáról, földterületről stb. Az adatokkal összefüggésben a falvak történetét is kutatjuk, helytörténeti lexikonok és a rendelkezésre álló irodalom ismerete révén, Kovacsics professzor útmutatásával.

Az adatok elemzése, a falvak történetének feltárása mellett foglalkozunk majd a helynevek megfejtésével, térképek, grafikonok készítésével. Ehhez a munkához a községeknek – a speciális kollégiumon megkapott – térkép anyagát is felhasználjuk.

Szeretnénk még, ha a választott községet nem csupán könyvekből ismerhetnénk meg, ezért a nyáron kirándulást szervezünk a speciális kollégium résztvevőinek.

Basa Ildikó